

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 13 februari 1900, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af kongl. förordningen den 6 februari 1849 angående viss tid för klander af husesyn emellan enskild jordegare och landbo.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 67, anför herr *L. P. Mallmin*:

»I kongl. förordningen den 6 februari 1849 har stadgats, att mellan enskild jordegare och landbo af två nämndemän i behörig ordning förrättad till- och afträdeshusesyn, hvilken icke blifvit af jordegaren eller landbon klandrad inom tre månader efter det han af syneinstrumentet erhållit del, skall vara gällande. Detta stadgande, som föreslagits uti en af 1847—48 års Riksdag aflåten skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, var föranledt af en vid nämnda riksdag uti bondeståndet väckt motion i frågan. Motionärens förslag hade likväl i viss mån en annan innebörd än den förordningen i ämnet erhöi. Motionären föreslog nemligen, att, derest, efter det emellan jordegare eller innehafvare å ena, samt dels landbo å andra sidan, syn hållits af två ojäfvige män samt synen icke inom viss tid blifvit klandrad, densamma skulle lända till efterrättelse. Lagutskottet, som i öfrigt gillade motionens syfte, fann emellertid icke skäl föreligga att afvika från den i 27 kap. byggningsbalken uttryckta grundsats, att ifrågakända syneförrättningar skulle, för att såsom behöriga anses, förrättas af två nämndemän. Såsom skäl för denna uppfattning anförde utskottet, att då lagen tillade en förrättning den giltighet, som vore i

fråga, så vore ock nödigt, att lagen bestämde, af hvilka den finge förrättas. Förrättningen iklädde sig först dymedelst egenskapen af en offentlig handling, den der inför lag egde vitsord.

På det sätt, hvarpå den ifrågavarande förordningen af domstolarne tillämpas, motsvarar densamma icke numera allmogens behof af en lämplig form för anskaffande af den bevisning, som med af- och tillträdes-husesyn afses. Förordningens fordran, att sådan syn för att erhålla giltighet skall förrättas af nämndemän, torde vid tiden för förordningens tillkomst hafva inneburit och uppfattas ännu af allmogen på det sätt, att densamma anses innebära det kraf på syneförrättarens behörighet, att han skall hafva såsom nämndeman svurit domareed. Emellertid tolkas förordningen af domstolarne allmänt på det sätt, att för giltig syneförrättning fordras, att densamma förrättats af två vid tiden för förrättningen tjenstgörande nämndemän. På grund af denna olikhet mellan domstolens och allmogens uppfattning af ifrågavarande förändrings innebörd händer det ofta, att syner, förrättade af personer, som varit, men vid tiden för förrättningen afgått som nämndemän, ehuru synerna af jordegare och arrendatorer vid förrättningen betraktas såsom giltiga, sedermera vid en tidpunkt, då förhållandena så ändrats, att ny syn icke kan hållas, på yrkande af part af domstol undanrödjas.

Förutom denna olägenhet af nämnda tolkning är jemväl att märka, det nu för tiden, då bedömandet af de förhållanden, som vid ifrågavarande syner skola bedömas, med jordbrukets nuvarande utveckling kräfver ojemförligt större sakkunskap än förr, och då nämndemän sällan qvarstå så länge, att de under sin tjenstetid komma i besittning af för ifrågavarande ändamål erforderlig sakkunskap, man icke alltid kan vänta, att bland tjenstförrättande nämndemän finnas personer kvalificerade för ifrågavarande förrättingars fullgörande. Mig synes därför, att behörigheten att förrätta sådana syner, om hvilka är fråga, bör utsträckas till dem, som äro eller varit nämndemän. På det sättet skulle den i byggningsbalken och i 1849 års förordning uttryckta grundsats tillvaratagas och derjemte vinnas ökad säkerhet för, att husesyn komme att förrättas af sakkunniga personer.»

På grund af hvad sålunda anförts hemställer motionären, att Riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i lydelsen af ofvannämnda förordning den 6 februari 1849, att i stället för orden »af två nämndemän i behörig ordning förrättad» insätts orden »af två män, som äro eller varit nämndemän, i behörig ordning förrättad».

I sakligt hänseende har utskottet intet att erinra mot det i motionen framställda förslaget. Tvärtom anser utskottet, i likhet med motionären, att det skulle för allmänheten medföra en afsevärd fördel, om behörigheten att med laga vitsord förrätta af- och tillträdessyn emellan enskild jordegare och landbo utsträcktes till förutvarande nämndemän, samt att genom en sådan förändring icke skulle äfventyras den oveld och sakkunskap hos förrättningsmännen, som må anses utgöra den inre grunden och förutsättningen för det högre vitsord, som blifvit tillerkänt af nämndemän förrättad af- och tillträdessyn framför af andra personer verkställd sådan syn.

Ändamålsenligheten af den föreslagna förändringen framträder desto mera, om man tager hänsyn till de förändrade förhållanden i afseende å nämndemäns tjenstetid, som inträdt, sedan nämndemännen väljas allenast för vissa år; och någon särskild och större erfarenhet i fråga om syners förrättande kan ju ej antagas förefinnas hos tjänstgörande än hos förutvarande nämndemän.

Giltiga skäl föreligga alltså, enligt utskottets tanke, för en lagändring, hvarigenom förutvarande nämndemän — naturligtvis under förutsättning att de innehafva de kvalifikationer, som fordras af tjänstgörande nämndemän — i afseende å behörigheten att förrätta af- och tillträdessyn emellan enskild jordegare och landbo likställas med tjänstgörande nämndemän.

Konsequensen torde emellertid måhända fordra, att i sammanhang med ändring i kongl. förordningen den 6 februari 1849 vidtages ändring äfven i ett eller flere andra lagrum, som afhandla nämndemäns behörighet att förrätta syn, och utskottet anser sig därför ej böra förelägga Riksdagen formuleradt förslag till ändring af ifrågasvarande förordning, utan torde lämpligast vara, att frågan öfverlemnas till Kongl. Maj:ts ompröfning.

På grund af det anförda hemställer utskottet alltså,

att Riksdagen, i anledning af herr Mallmins förvarande motion, måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af kongl. förordningen den 6 februari 1849 angående viss tid för klander af husesyn emellan enskild jordegare och landbo, att de i förordningen gifna bestämmelser må blifva tillämpliga utan afseende derå,

huruvida de i förordningen omnämnda syner för-
rättats af tjänstgörande eller förutvarande nämnde-
män.

Stockholm den 13 februari 1900.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.